

Asia: VN/36516/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lupa- ja valvontavirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lupa- ja valvontaviraston resurssitarpeet

HE-luonnoksessa sivulla 11 todetaan: Lupa- ja valvontavirastossa ja elinvoimakeskuksessa lausuntomenettelystä syntyvien kustannusten on arvioitu alustavasti olevan yhteensä 300 000 euroa vuodessa ja tästä noin kolmasosa kohdistuisi elinvoimakeskukselle ja kaksi kolmasosaa lupa- ja valvontavirastolle.”

Sivulla 18 todetaan vielä: ”Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskuksen tarvitsema työpanos liittyyisi lausuntojen antamiseen. Lausunnoissa otettaisiin kantaa hakemuksen tukikelpoisuuteen tässä laissa määrittäyihin seikkoihin perustuen ja niiden sisältö sitoisi metsäkeskusta tukipäätöstä tehdessään. Lausunnoissa olisi otettava kantaa laajaan asiakokonaisuuteen, ja ne vaatisivat myös tapauskohtaisen harkinnan perusteella tehtäviä maastokäyntejä kesäaikana.”

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että em. lausuntomenettelyyn tarvittava rahoitus tulee osoittaa valtion talousarviossa lisärahoituksena Lupa- ja valvontaviraston toimintamenomomentille. Luonnoksessa esitetty resurssitarve 200 000 euroa (LVV) on haasteellinen (noin 2,85 htv 70 000 euron palkkakustannuksella).

Resurssien riittävyttä tulee tarkastella lain soveltamisaikana. Esitettävän tukijärjestelmän edellytykset täyttävää joutokäytössä olevaa, potentiaalisesti metsitettävää alaa on arvioitu olevan Suomessa hieman yli 100 000 hehtaaria. Tavoitteen toteuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden arvioidaan vuositasolla kohdistuvan noin 3 000 hehtaarille (yht. 9 000 hehtaaria). Lakimuutoksen myötä LVV:lle ja elinvoimakeskukselle tulee vähemmän hakemuksia lausunnonle, koska Suomen Metsäkeskus antaa kielteisen päätöksen jo oman tarkastuksensa perusteella osalle hakemuksia. Tukijärjestelmän nojalla tehtiin vuosina 2021–2023 metsitystukipäätöksiä yhteensä 6 600 hehtaarin metsittämiseksi. Vuosina 2021-2023 ELY-keskuksissa käsiteltiin asianhallintajärjestelmän mukaan

2 907 metsitystukiasiaa. Lausuntopyynnöt oli jaettu ELY-keskuksissa alueittain neljälle ryhmälle, joissa jokaisessa oli ensimmäisen vuoden loppupuolelta lähtien kaksi lausuntojen valmistelijaa. Käytännön tilanteiden ja maanomistajien kiinnostuksen arviointi on vaikeaa. Myös useiden tukiehtojen, kuten muun muassa luonnon monimuotoisuuden ja maisematekijöiden, huomioon ottaminen tulee varmistettavaksi vasta tuen hakuvaiheen lausuntomenettelyssä (ml. maastokäynnit).

Lausuntomenettely

Metsitystuen myöntämisen edellytyksistä säädetään luonnoksen 6 §:ssä:

Metsitystuen myöntämisen edellytyksenä on, että alue, jolle metsitystukea haetaan:

- 1) on luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva;
- 2) on yhteensä vähintään 1 hehtaarin suuruinen, ja jossa yksittäinen kuvio on yhtenäinen, vähintään 0,5 hehtaarin suuruinen ja keskimäärin vähintään 20 metriä leveä alue;
- 3) on sellainen, että sen metsitys ei heikennä luonnon monimuotoisuutta;
- 4) on sellainen, että sen metsitys ei olennaisesti vaikeuta avoimen maaseutumaiseman säilyttämistä eikä vaikeuta alueidenkäyttölaissa (132/1999) tarkoitettujen kaavojen toteuttamista;
- 5) ei ole aiemmin ollut metsitettynä valtion rahoituksella tai kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla ja uudelleen raivattu maatalousmaaksi taikka muutoin ollut metsitykseen liittyen julkisen tai yksityisen rahoituksen kohteena taikka ei ole samanaikaisesti vireillä olevan muun julkiselle tai yksityiselle toimijalle toimitetun hakemuksen kohteena metsittämistä varten;
- 6) on sellainen, että sillä ei ole aloitettu mitään metsittämisen perustamistoimenpiteitä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopivista alueista ja alueellisten seikkojen huomioon ottamisesta.

Luonnoksen 13 §:ssä säädetään lausuntomenettelystä:

Metsäkeskuksen on ennen 14 §:ssä tarkoitetun tukipäätöksen tekemistä pyydettävä lausunnot Lupa- ja valvontavirastolta ja elinvoimakeskukselta. Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskuksen on lausunnoissaan otettava kantaa tehtäviensä osalta 6 §:n 1 momentin 3–4 kohdassa säädettyjen edellytysten toteutumiseen. Elinvoimakeskus ottaa tarvittaessa myös kantaa 5 §:n 2 momentin asiakokonaisuuksiin. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa tarvittaessa metsitettävän alueen vesitalouteen. Lausunto on sitova. Metsäkeskuksen ei tarvitse kuitenkaan pyytää lausuntoja, jos se katsoo, että edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Hieman ongelmallisena voidaan pitää sitä, että samasta asiasta (6 §:n edellytykset, kohdat 3 ja 4) lausunnon antaa kaksi valtion viranomaista (LVV ja EVK), kun on vielä todettu, että lausunnot ovat Suomen Metsäkeskusta sitovia. HE-luonnoksesta ei ilmene, miten toimitaan, jos LVV:n ja EVK:n lausunnot ovat keskenään ristiriitaiset.

Valtionhallinnon tehokkuustavoitteetkin huomioiden olisi järkevää sopia jonkinlaisesta työnjaosta Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten kesken siitä, mihin asioihin lausuntomenettelyssä kukin taho keskittyisi. Lupa- ja valvontavirasto edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja

kestävää käyttöä sekä maiseman suojelua, vastaa luonnonsuojelulaissa sille säädettyistä viranomastehtävistä, valvoo luonnonsuojelulain säännösten noudattamista ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa. Elinvoimakeskukset edistävät luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä sekä maiseman suojelua alueellaan. Elinvoimakeskusten olisi luontevaa lausua perinnebiotoopeista, keskeisistä avoimista kylämaisemista alueellaan sekä suunnittelussa ja toteutuksessa olevista HELMI-kohteista.

Luonnon monimuotoisuus

Lupa- ja valvontavirasto pitää lain tavoitetta ”Tavoitteena on vähentää joutoalueiden kasvihuonekaasupäästöjä ja lisätä hiilinieluja ja -varastoja monimuotoisuutta heikentämättä.” hyvänä. Joutoalueiden metsittämiseen ja metsäkadon vähentämiseen liittyvät tavoitteet tukevat toisiaan.

HE-luonnoksessa tunnistetaan, että osa paksuturpeisista kohteista olisi ilmasto- ja monimuotoisuusnäkökulmasta parempi ennallistaa kuin metsittää. Paksuturpeisten alueiden metsitys voi olla myös ristiriidassa ennallistamistavoitteiden kanssa. Luonnokseen ei kuitenkaan sisälly paksuturpeisuuteen perustuvaa rajausta tai erityistä harkintakynnystä. Tämä tulisi huomioida metsitystuen myöntämisen edellytyksissä, metsitys ei saisi heikentää mahdollisia myöhempiä vettämismahdollisuuksia.

On tärkeää myös varmistaa lausuntomenettelyllä (LVV), että vesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormitusta ei lisätä metsitykseen liittyvällä ojituksella, pintakasvillisuuden poistolla tai lannoituksella ja siten aiheuteta vesistöjen hyvästä tilasta riippuvaisille arvokkaille luonnonarvoille (ml. Natura, luonnonsuojelualueet) haitallisia vaikutuksia.

Lakiluonnoksen 13 §:n perusteluissa todetaan sivuilla 33-34 todetaan: ”Lisäksi 2 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin virke, jonka mukaan hakemuksen kohdistuessa kokonaisuudessaan entiselle turvetuotantoalueelle, lausunnossa ei kuitenkaan tarvitse ottaa kantaa 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn edellytyksen toteutumiseen. Turvetuotantoalueen monimuotoisuudesta lausuminen ei tarkoittaisi juurikaan lisätyötä. Käytännössä muutos liittyisi usein siihen, että lausunnon antamisen yhteydessä on syytä tarkastaa, esiintyykö alueella uhanalaisia eliölajeja, jotka voivat palata alueelle suhteellisen nopeasti turpeen noston päättymisen jälkeen. Tätä perustelutekstiä tulisi vielä korjata, koska alueella voi jo esiintyä uhanalaisia ja erityisesti suojeltavia eliölajeja, esim. viitasammakko siinä vaiheessa, kun lausuntoa annetaan.

Muilu Tommi
Lupa- ja valvontavirasto

Jokinen Teija

Lupa- ja valvontavirasto